

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

Իրական շահառուի բացահայտման վերաբերյալ

Ներածություն

1. Ֆինանսական միջոցառումների աշխատանքային խմբի (այսուհետ՝ ՖԱԹՖ) հանձնարարականներին տեխնիկական համապատասխանության և փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի համակարգերի արդյունավետության գնահատման համար մեթոդաբանության (այսուհետ՝ ՖԱԹՖ-ի մեթոդաբանություն) 10-րդ հանձնարարականը սահմանում է հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրության (այսուհետ՝ ՀՊՈՒ), իսկ դրա 10-րդ չափորոշիչը՝ ՀՊՈՒ-ի շրջանակներում իրական շահառուների բացահայտման պահանջներ:

2. Հաշվետվություն տրամադրող անձի՝ ՀՊՈՒ իրականացնելու պարտականությունը սահմանված է «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 16-րդ, 17-րդ և 18-րդ հոդվածներով: Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 19-րդ կետի «ա» ենթակետի համաձայն՝ ՀՊՈՒ-ի մաս է կազմում նաև հաճախորդի իրական շահառուի նույնականացումը և ինքնության ստուգմանն ուղղված ողջամիտ քայլերի ձեռնարկումը (այսուհետ նաև՝ իրական շահառուի բացահայտում):

3. Իրական շահառուի բացահայտման գործընթացին աջակցելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնը, հիմք ընդունելով Օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 16-րդ կետը, կազմել է սույն ուղեցույցը, որով ներկայացվում են իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունների հավաքման հետ կապված գործնական պարզաբանումներ և օրինակներ: Ուղեցույցը կազմվել է ՖԱԹՖ-ի հրապարակումների, ինչպես նաև միջազգային փորձի ուսումնասիրության հիման վրա:

Իրական շահառուների շրջանակը

4. Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ կետի համաձայն՝ իրական շահառուն ֆիզիկական անձ է, որի անունից կամ օգտին հաճախորդն իրականում գործում է, և (կամ) որն իրականում (փաստացի) վերահսկում է հաճախորդին կամ այն անձին, որի անունից կամ օգտին գործարքը կատարվում է, կամ գործարար հարաբերությունը հաստատվում է: Իրավաբանական անձի իրական շահառու է համարվում այն ֆիզիկական անձը, որը՝

- *ուղղակի կամ անուղղակի տիրապետում է տվյալ իրավաբանական անձի՝ ծայնի իրավունք տվող բաժնեմասերի (բաժնեդրոմսերի, փայերի) 20 և ավելի*

տրոկոսին կամ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով ունի 20 և ավելի տրոկոս մասնակցություն իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում,

- տվյալ իրավաբանական անձի նկատմամբ իրականացնում է իրական (փաստացի) վերահսկողություն այլ միջոցներով,
- հանդիսանում է տվյալ իրավաբանական անձի գործունեության ընդհանուր կամ ընթացիկ ղեկավարումն իրականացնող պաշտոնատար անձ այն դեպքում, երբ առկա չէ նախորդ երկու կետերի պահանջներին համապատասխանող ֆիզիկական անձ:

5. Կարևոր է նշել, որ Օրենքով նախատեսված բոլոր հիմքերով իրական շահառու կարող է լինել միայն ֆիզիկական անձը: Ընդ որում, յուրաքանչյուր հիմքի կիրառմամբ կարող է բացահայտվել մեկից ավելի իրական շահառու:

6. Վերը նշված հիմքերով իրական շահառուի բացահայտման գործընթացում անհրաժեշտ է հաշվի առնել ֆիզիկական անձի՝ որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտի իրավական կարգավիճակի հետ կապված առանձնահատկությունները (անչափահասություն, սահմանափակ գործունակություն, պատրոնաժի, խնամակալության կամ հոգաբարձության առկայություն և այլն):

Գործարքի կամ գործարար հարաբերության իրական շահառուն

7. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության իրական շահառու է համարվում այն ֆիզիկական անձը՝

- որի անունից կամ օգտին հաճախորդն իրականում գործում է, կամ
- որն իրականում (փաստացի) վերահսկում է՝
 - հաճախորդին, կամ
 - այն անձին, որի անունից կամ օգտին գործարքը կատարվում է, կամ գործարար հարաբերությունը հաստատվում է:

8. Որպես կանոն, գործարքի իրական շահառուն համընկնում է հաճախորդի հետ հաստատած գործարար հարաբերության կամ հաճախորդի իրական շահառուի հետ: Այնուամենայնիվ, որոշ դեպքերում հնարավոր է, որ կատարվեն գործարքներ, որոնց իրական շահառուն տարբերվում է գործարար հարաբերության կամ հաճախորդի իրական շահառուից:

9. Հասկացության այս տարրն ուղղված է բացահայտելու այն ֆիզիկական անձանց, ում ծառայություններ է մատուցում կամ ում անունից այլ կերպ միջնորդավորված հանդես է գալիս հաճախորդը: Ընդ որում, նշվածը կարող է դրսևորվել ինչպես ֆորմալ, այնպես էլ ոչ ֆորմալ ներկայացուցչության եղանակով:

10. Ֆորմալ ներկայացուցչության օրինակ կարող են լինել այն դեպքերը, երբ իրավաբանական կամ հաշվապահական ծառայություններ մատուցող անձը, որպես

գործակալ, գործարք է կատարում իր հաճախորդի անունից կամ իր անունից, սակայն իր հաճախորդի օգտին:

11. Ոչ ֆորմալ ներկայացուցչության օրինակ կարող են լինել այն դեպքերը, երբ քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձի անունից գործարք է կատարում կամ գործարար հարաբերություն է հաստատում այլ անձ:

Իրավաբանական անձի իրական շահառուն

12. Օրենքի 16-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձ հաճախորդների դեպքում հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է լիարժեք տեղեկություններ ունենա այդ իրավաբանական անձի մասնակիցների և կառավարման մարմինների լիազորությունների վերաբերյալ: Սա առաջնային քայլ է մասնակցության, վերահսկողության կամ զբաղեցրած պաշտոնի հիմքով իրավաբանական անձի իրական շահառուին բացահայտելու համար:

13. Հարկ է նշել, որ իրավաբանական անձի մասնակիցների և կառավարման մարմինների լիազորությունների վերաբերյալ լիարժեք տեղեկություններ ունենալը ենթադրում է ոչ միայն իրավաբանական անձի ստեղծման համար պարտադիր փաստաթղթերի հիման վրա տեղեկությունների ձեռքբերում, այլև ողջամիտ քայլերի ձեռնարկում այնպիսի ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ պայմանավորվածությունների վերաբերյալ տեղեկությունների ձեռքբերման նպատակով, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ իրավաբանական անձի որոշումների կայացման գործընթացի վրա: Նման տեղեկություններ հնարավոր է ձեռք բերել նաև գործարար հարաբերության շրջանակներում իրականացվող գործարքների տրամաբանությունից ելնելով:

14. Իրավաբանական անձանց իրական շահառուների բացահայտումն անհրաժեշտ է իրականացնել եռատարր մոտեցման կիրառմամբ: Ընդ որում, առաջին քայլով հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է բացահայտի Օրենքի 3-րդ հոդվածի 14-րդ կետի «ա» և «բ» ենթակետերով նախատեսված չափանիշներին համապատասխանող բոլոր ֆիզիկական անձանց և միայն այդպիսի անձանց բացակայության դեպքում իրական շահառուների բացահայտումն իրականացնի «գ» ենթակետով նախատեսված չափանիշի կիրառմամբ:

ա. Իրական շահառուն՝ մասնակցության հիմքով

15. Շեմի կիրառման տեսանկյունից Օրենքը տարանջատում է **ծայնի իրավունքը և մասնակցությունը**, քանի որ իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում մասնակցության մասնաբաժինը և դրանից բխող ծայնի իրավունքի տեսակարար կշիռը կարող են համարժեք չլինել: Մասնավորապես, անձին պատկանող մասնակցության մասնաբաժնից բխող ծայնի իրավունքի տեսակարար կշիռը կախված

է տվյալ առևտրային կազմակերպության համար օրենքով կամ կանոնադրությամբ սահմանված առանձնահատկություններից: Այսպես, բաժնետիրական ընկերության դեպքում, որը թողարկել է ձայնի իրավունք չտվող արտոնյալ բաժնետոմսեր, անձի ձայնի իրավունքի տեսակարար կշիռը պարզելու համար անհրաժեշտ է հաշվարկն իրականացնել հիմք ընդունելով ոչ թե ընկերության բոլոր, այլ միայն քվեարկող բաժնետոմսերի ընդհանուր քանակը:

16. Անձին պատկանող ձայնի իրավունքը կարող է նաև տարբեր ծավալի ազդեցություն ունենալ՝ կախված փաստական հանգամանքների փոփոխությունից: Այսպես, հաշվի առնելով, որ բաժնետիրական ընկերության կողմից հետգնված բաժնետոմսերը հաշվի չեն առնվում ձայների հաշվարկման ժամանակ, մնացած բաժնետոմսերին տիրապետող անձի ձայնը այս պայմաններում որոշումներ կայացնելիս ավելի մեծ տեսակարար կշիռ կունենա:

17. Անձին պատկանող ձայնի իրավունքի հիմքով վերջինս կարող է հանդիսանալ իրավաբանական անձի իրական շահառու ինչպես առանձին, այնպես էլ այլ անձանց հետ համատեղ՝ փոխհամաձայնեցված գործելու միջոցով (օրինակ՝ ընկերության բաժնետերերի միջև կնքված բաժնետիրական համաձայնագրի հիման վրա համաձայնեցված քվեարկելու պայմանավորվածության ուժով):

18. Միաժամանակ, իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում անձին պատկանող մասնակցությունը կարող է գերազանցել Օրենքով նախատեսված շեմը՝ առանց համարժեք կամ որևէ ձայնի իրավունք տրամադրելու (օրինակ՝ եթե անձին պատկանում են ձայնի իրավունք չտվող արտոնյալ բաժնետոմսեր):

19. Օրենքով նախատեսված շեմը գերազանցելու տեսանկյունից անձին պատկանող մասնակցությունը և ձայնի իրավունքը գնահատվում են անկախ հավատարմագրային կառավարչի, անվանատիրոջ կամ կառավարման (պահատվության) այլ բնույթի պայմանավորվածությունների առկայությունից: Ընդ որում, կառավարման կամ պահատվության ծառայություններ մատուցող այդպիսի անձինք չեն կարող լինել իրավաբանական անձի իրական շահառու:

20. Օրենքը տարանջատում է նաև նշված պայմանները **ուղղակի և անուղղակի** բավարարելու դեպքերը՝ հաշվի առնելով, որ իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում անձը կարող է մասնակցություն ձեռք բերել ինչպես ուղղակիորեն, այնպես էլ միջանկյալ իրավաբանական անձանց միջոցով ([տե՛ս պատկեր 1](#)):

21. Միջանկյալ իրավաբանական անձի կամ անձանց միջոցով մասնակցության դեպքում վերջնական մասնակցության չափը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով յուրաքանչյուր նախորդ միջանկյալ կազմակերպության մասնակցության չափը ([տե՛ս պատկեր 2](#)):

22. Անձի ընդհանուր մասնակցության չափը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով իրական շահառուի ուղղակի և անուղղակի մասնակցության արդյունքում

իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում մասնակցության բոլոր տոկոսների հանրագումարը [\(տես պատկեր 3\)](#):

23. Օրենքով նախատեսված 20 տոկոս շեմի կիրառման արդյունքում կարող են նաև հանդիպել իրավիճակներ, երբ առևտրային կազմակերպությունը չունի իրական շահառու մասնակցության կամ ձայնի իրավունքի հիմքով, քանի որ կանոնադրական կապիտալը բաժանված է այնպես, որ չկա որևէ ֆիզիկական անձ, որի մասնակցությունը կամ ձայնի իրավունքը (ուղղակի կամ անուղղակի) գերազանցում է նվազագույն շեմը:

բ. Իրական շահառուն՝ վերահսկողության հիմքով

24. Որոշակի շեմը գերազանցող մասնակցության կամ ձայնի իրավունքի առկայության դեպքից զատ Օրենքը որպես իրական շահառու է դիտում նաև բոլոր այն անձանց, ովքեր տվյալ իրավաբանական անձի նկատմամբ իրականացնում են իրական (փաստացի) վերահսկողություն այլ միջոցներով: Ընդ որում, վերահսկողության իրականացնելու հնարավորություն ունեցող ֆիզիկական անձինք հանդիսանում են իրավաբանական անձի իրական շահառու անկախ մասնակցության հիմքով իրական շահառուների առկայության հանգամանքից:

25. Իրական (փաստացի) վերահսկողություն առկա է այն դեպքում, երբ ֆիզիկական անձը հնարավորություն ունի կանխորոշելու իրավաբանական անձի գործողությունները կամ ազդելու իրավաբանական անձի անունից կայացվող որոշումների վրա:

26. Վերահսկողության հնարավորությունը կարող է պայմանավորված լինել տարբեր իրավական կամ փաստական հանգամանքներով: Այդպիսի հանգամանքներ կարող են լինել օրինակ՝

- *Իրավաբանական անձի կառավարման մարմիններում զբաղեցրած պաշտոնը, որն օրենքի կամ կանոնադրության հիման վրա տվյալ անձին օժտում է կազմակերպության գործողությունները կանխորոշելու էական իրավասություններով,*
- *Իրավաբանական անձի կառավարման մարմիններում անդամների մեծամասնությանը նշանակելու կամ ազատելու հնարավորությունը, ինչի արդյունքում անձը կարող է ազդեցություն ունենալ տվյալ կառավարման մարմնի կողմից կայացվող որոշումների վրա,*
- *Փոխառության կամ վարկային պայմանագրերում նախատեսված պայմանների հիման վրա իրավաբանական անձի գործողությունները կանխորոշելու հնարավորությունը, որի հիման վրա պարտավորելը կարող է էականորեն միջամտել իրավաբանական անձի կառավարմանը,*

- Ազգակցական կամ այլ անձնական կապերի առկայությունը իրավաբանական անձի մասնակիցների կամ կառավարման մարմնի անդամների հետ:

27. Այսպես, ընկերակցության դեպքում, որը կառավարվում է բոլոր մասնակիցների ընդհանուր համաձայնությամբ, մասնակիցները կամ նրանց մի մասը կարող են չհամապատասխանել մասնակցության կամ ձայնի իրավունքի հիմքով իրական շահառու հանդիսանալու չափանիշին (շեմը չգերազանցելու հիմքով), սակայն նրանք բոլորը կհանդիսանան իրական շահառու վերահսկողության հիմքով, քանի որ իրավասու են միանձնյա կերպով կանխելու էական որոշումների կայացումը:

28. Իրավաբանական անձ հաճախորդի մասնակիցների ամբողջ շղթայի բացահայտումը կարևոր է նաև մասնակիցների կողմից վերահսկողության փաստացի պատկերը գնահատելու նպատակով ([տե՛ս պատկեր 4](#) և [5](#)):

գ. Իրական շահառուն՝ զբաղեցրած պաշտոնի հիմքով

29. Իրավաբանական անձի կառուցվածքում իր զբաղեցրած պաշտոնի հիմքով իրական շահառուն ենթակա է հայտնաբերման միայն այն դեպքում, երբ առկա չէ որևէ ֆիզիկական անձ, որը համապատասխանում է մասնակցության կամ վերահսկողության հիմքով իրական շահառու հանդիսանալու չափանիշներին: Տվյալ դեպքում Օրենքի իմաստով իրավաբանական անձի իրական շահառու է համարվում իրավաբանական անձի գործունեության ընդհանուր կամ ընթացիկ ղեկավարումն իրականացնող պաշտոնատար անձը:

30. Այս հիմքի կիրառմամբ իրական շահառուի բացահայտումը կազմում է ՀՊՈՒ-ի պարտականության կատարման մաս, սակայն չի ենթադրում, որ իրավաբանական անձը գործում է ի շահ տվյալ դեպքում որպես իրական շահառու մատնանշված անձի:

31. Կախված իրավաբանական անձի տեսակից և դրա կառավարման ձևից այդպիսի անձ կարող է համարվել տնօրենը, նախագահը, կառավարիչը և այլն: Որպես կանոն ենթադրվում է, որ իր պաշտոնով պայմանավորված իրավաբանական անձի ընդհանուր կամ ընթացիկ ղեկավարումն իրականացնում է մեկ անձ, սակայն պայմանավորված իրավաբանական անձի կառավարման առանձնահատկություններով՝ կարող են լինել դեպքեր, երբ այս հիմքի կիրառմամբ բացահայտվում են մեկից ավելի իրական շահառուներ:

32. Եթե իրավաբանական անձի ընդհանուր կամ ընթացիկ ղեկավարումն իրականացնում է մեկ այլ իրավաբանական անձ կամ իրավաբանական կազմավորում, ապա Օրենքի կարգավորումների կիրառմամբ ենթակա է բացահայտման տվյալ իրավաբանական անձի կամ իրավաբանական կազմավորման անունից հանդես գալու իրավասություն ունեցող ֆիզիկական անձը:

Ոչ առևտրային կազմակերպությունների առանձնահատկությունները

33. Մասնակցության հիմքով իրավաբանական անձի իրական շահառու հանդիսանալու հիմքը կիրառելի չէ այն իրավաբանական անձանց դեպքում, որոնք չունեն բաժնեմասերի (բաժնետոմսերի, փայերի) բաժանված կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ: Նման իրավաբանական անձանց (հիմնադրամների, հասարակական կազմակերպությունների և այլն) իրական շահառու են հանդիսանում Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ կետի «բ» ենթակետի կիրառմամբ հայտնաբերված (վերահսկողություն իրականացնող) անձինք, իսկ այդպիսի անձանց բացակայության պայմաններում՝ իրավաբանական անձի գործունեության ընդհանուր կամ ընթացիկ ղեկավարումն իրականացնող պաշտոնատար անձը:

Տրաստերի կամ այլ իրավաբանական կազմավորումների առանձնահատկությունները

34. Օրենքի 16-րդ հոդվածի 6.1-ին մասը նախատեսում է տրաստի կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող այլ իրավաբանական կազմավորման իրական շահառուների բացահայտման առանձնահատկությունները: Մասնավորապես՝ նման դեպքում անհրաժեշտ է լիարժեք տեղեկություններ ձեռք բերել իրավաբանական կազմավորման հիմնադիրների, կառավարիչների, շահառուների (այդ թվում՝ շահառուների դասի), շահերի պաշտպանի (առկայության դեպքում) և իրական (փաստացի) հսկողություն իրականացնող այլ ֆիզիկական անձի կամ համանման գործառույթներ իրականացնող անձի և նրանց լիազորությունների վերաբերյալ:

35. Ընդ որում, Օրենքի վերոնշյալ պահանջի կիրառման իմաստով տրաստը կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող այլ իրավաբանական կազմավորումը համարվում է հաշվետվություն տրամադրող անձի հաճախորդ այն դեպքերում, երբ դրա կառավարիչը կամ համանման գործառույթներ իրականացնող անձը հաստատում է գործարար հարաբերություն կամ կատարում է գործարք իրավաբանական կազմավորման շահառուների անունից կամ հիմք ընդունելով իրավաբանական կազմավորման հիմնադիր փաստաթղթերը:

36. Այն դեպքում, երբ տրաստի կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող այլ իրավաբանական կազմավորման իրական շահառուների բացահայտման գործընթացում պարզվում է, որ Օրենքի 16-րդ հոդվածի 6.1-ին մասով նախատեսված կողմերից որևէ մեկը իրավաբանական անձ է կամ մեկ այլ իրավաբանական կազմավորում, բացահայտման են ենթակա առնվազն տվյալ իրավաբանական անձի կամ իրավաբանական կազմավորման իրական շահառուները:

37. Ընդ որում, հաշվի առնելով տրաստերի և իրավաբանական այլ կազմավորումների իրական շահառուների բացահայտման առանձնահատկությունները՝ ի տարբերություն միջանկյալ ընկերությունների, իրավաբանական անձի մասնակիցների կազմում միջանկյալ տրաստի առկայության դեպքում դրա բոլոր կողմերը (օրինակ՝ կառավարիչը, շահառուները և այլն) հանդիսանում են կազմակերպության իրական շահառու, եթե տվյալ տրաստը բավարարում է իրական շահառու հանդիսանալու հիմքերից մեկին (օրինակ՝ ունի 20 և ավելի տոկոս մասնակցություն իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում):

38. Ամփոփելով իրավաբանական անձի, ինչպես նաև տրաստի և իրավաբանական այլ կազմավորումների իրական շահառուի բացահայտման վերոնշյալ կանոնները՝ հարկ է նշել, որ դրանց պատշաճ կիրառման նպատակով կարևոր է, որ հաշվետվություն տրամադրող անձը բացահայտի իրավաբանական անձ հաճախորդի մասնակիցների ամբողջ շղթան և կոնկրետ դեպքով որոշի կիրառելի կանոնների շրջանակը ([տե՛ս պատկեր 6](#)):

Իրական շահառուի վերաբերյալ տվյալների արժանահավատության ապահովումը

39. Օրենքով նախատեսված իրական շահառուի նույնականացումը և ինքնության ստուգումը ենթադրում է երկու տարրի առկայություն՝

- *իրական շահառու ֆիզիկական անձի նույնականացում և նրա ինքնության ստուգում պետական իրավասու մարմնի տված արժանահավատ ու վավեր փաստաթղթերի և այլ տեղեկությունների հիման վրա,*
- *անձի իրական շահառու հանդիսանալու հիմքերի բացահայտում և ստուգում արժանահավատ աղբյուրներից (օրինակ՝ պետական իրավասու մարմիններից, հաճախորդից, բաց աղբյուրներից) ստացված տեղեկությունների հիման վրա:*

40. Օրենքի 16-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ կետը նախատեսում է, որ հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է ողջամիտ քայլեր ձեռնարկի իրական շահառուի ինքնությունը ստուգելու նպատակով: Ձեռնարկված գործողությունների ողջամտությունն ապահովելու նպատակով հաշվետվություն տրամադրող անձինք պետք է առաջնորդվեն ռիսկերի վրա հիմնված մոտեցմամբ: Ըստ այդմ, անհրաժեշտ է տարբերակված մոտեցում կիրառել օրինակ բարդ կորպորատիվ կառուցվածքով իրավաբանական անձ հաճախորդների և պարզ կառուցվածքով փոքր կամ միջին ձեռնարկությունների հանդեպ (օրինակ՝ որոնց մասնակիցը, իրական շահառուն և գործադիր մարմնի ղեկավարը նույն ֆիզիկական անձն է):

41. Իրական շահառուի ինքնության ստուգումը որպես կանոն ենթադրում է առնվազն ներկայացված փաստաթղթերի (իրավաբանական անձի կամ կազմավորման հիմնադիր փաստաթղթերի, համապատասխան պետական ռեգիստրից ներկայացված

քաղվածքների, իրավաբանական անձի կառավարման մարմինների կողմից կայացված որոշումների, իրավաբանական անձի կողմից իր իրական շահառուի բացահայտման նպատակով իրականացված ուսումնասիրությանն առնչվող փաստաթղթերը և այլն) ուսումնասիրություն: Կախված ռիսկի մակարդակից իրական շահառուի ինքնության ստուգումը կարող է ենթադրել հաճախորդից ստացված տվյալների արժանահավատության ստուգում մեկ կամ մի քանի աղբյուրներից ստացված տվյալների օգտագործմամբ, այդ թվում՝ պետական կամ տվյալների այլ բազաների (բնակչության պետական ռեգիստր, իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստր և այլն) ուսումնասիրություն կամ տվյալների ավտոմատացված համադրում:

42. Ընդ որում, եթե ՀՀ արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի իրավաբանական անձանց իրական շահառուների տվյալների բազայի հետ իրականացված համադրման արդյունքում հայտնաբերվում են անհամապատասխանություններ, հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է իրավաբանական անձի իրական շահառուի բացահայտման տեսանկյունից կասկածները փարատելու նպատակով հնարավորություն ընձեռի իրավաբանական անձին ողջամիտ ժամկետում համապատասխան փոփոխություններ կատարելու պետական ռեգիստրում, իսկ իրավաբանական անձի ոչ համագործակցային վարքագծի դեպքում, հիմք ընդունելով Օրենքի 27-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասը, մերժի գործարքի կատարումը կամ չհաստատի (դադարեցնի) գործարար հարաբերությունը:

43. Օտարերկրյա ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձին կամ օտարերկրյա իրավաբանական կազմավորմանն առնչվող ուսումնասիրության շրջանակներում հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է նաև քայլեր ձեռնարկի ներկայացված փաստաթղթերի արժանահավատությունը ստուգելու ուղղությամբ:

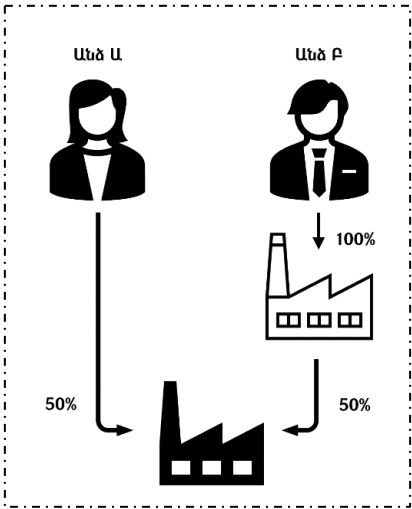
44. Այն դեպքերում, երբ հաճախորդը ցուցակված բաժնետոմսերով առևտրային կազմակերպություն է կամ այնպիսի առևտրային կազմակերպություն է, որին ամբողջությամբ վերահսկում է ցուցակված բաժնետոմսերով մեկ այլ առևտրային կազմակերպություն, և եթե տվյալ կազմակերպության բաժնետոմսերը ցուցակված են այնպիսի կարգավորվող շուկայում, որտեղ իրական շահառուների բացահայտման չափանիշները ապահովում են բավարար թափանցիկություն, իրական շահառուների նույնականացումը և ինքնության ստուգումը կարող է իրականացվել համապատասխան բաց ռեեստրներից, հաճախորդից կամ այլ վստահելի աղբյուրներից տեղեկությունների ստացմամբ: Տվյալ դեպքում, անհրաժեշտ չէ իրականացնել իրավաբանական անձի մասնակիցների և իրական շահառուների վերաբերյալ ցուցակման նպատակով բացահայտված տվյալների արժանահավատության ստուգում բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա են տվյալների անարժանահավատության մասին վկայող ազդակներ:

45. Կոնկրետ կարգավորվող շուկայում իրական շահառուների թափանցիկության մակարդակը գնահատելու նպատակով որպես ուղենիշ կարող է ընդունվել «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների և անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» օրենքի 60.3-րդ հոդվածի 6-րդ մասի հիման վրա հաստատված [կարգավորվող շուկաների ցանկը](#):

46. Հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է նաև գործարար հարաբերության ամբողջ ընթացքում իրականացվող ընթացիկ պատշաճ ուսումնասիրության շրջանակներում ապահովի իրական շահառուի նույնականացման տվյալների և տվյալ անձի իրական շահառու հանդիսանալու հիմքերի վերաբերյալ տեղեկությունների արդիականությունը:

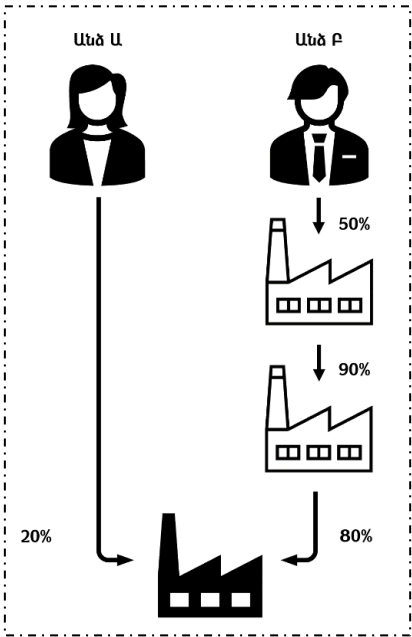
47. Հիմք ընդունելով Օրենքի 16-րդ հոդվածի 5.1 մասի պահանջները՝ հաճախորդի իրական շահառուին նույնականացնելու և նրա ինքնությունը ստուգելու նպատակով ձեռնարկված քայլերը, եզրահանգումները և դրանց հիմնավորումները պետք է փաստաթղթավորվեն և պահպանվեն գործարքի կատարումից կամ գործարար հարաբերության ավարտից հետո՝ առնվազն 5 տարի:

Պարկեր 1

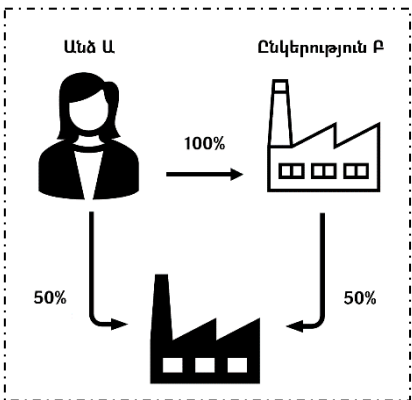
Պատկերում ներկայացված իրավիճակում «Անձ Ա»-ն հանդիսանում է կազմակերպության իրական շահառու կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում 50 տոկոս ուղղակի մասնակցության ուժով: «Անձ Բ»-ն հանդիսանում է կազմակերպության իրական շահառու 50 տոկոս անուղղակի (միջանկյալ կազմակերպության միջոցով) մասնակցության ուժով:

Պարկեր 2

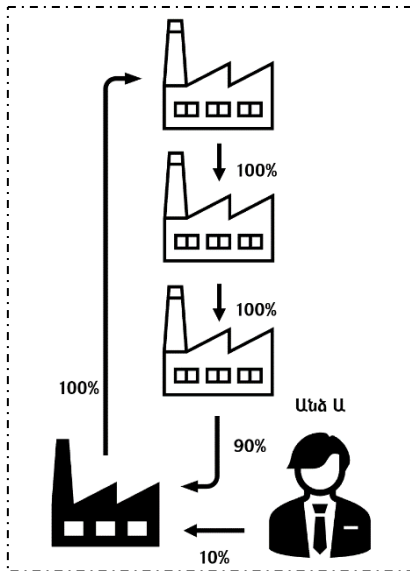

Պատկերում ներկայացված իրավիճակում «Անձ Ա»-ն հանդիսանում է կազմակերպության իրական շահառու կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում 20 տոկոս ուղղակի մասնակցության ուժով: «Անձ Բ»-ի մասնակցության չափը հաշվարկվում է բոլոր միջանկյալ իրավաբանական անձանց մասնակցության չափի հաշվառմամբ: Տվյալ դեպքում «Անձ Բ»-ի անուղղակի մասնակցության չափը կկազմի 36 տոկոս ($80\% \times 90\% \times 50\% = 36\%$):

Պարկեր 3

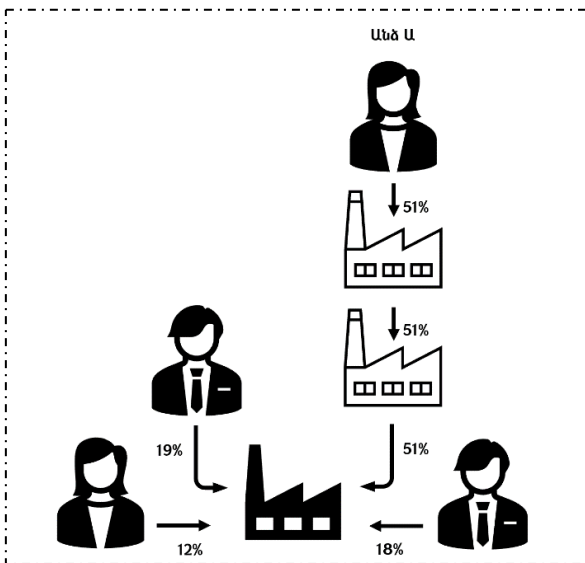

Պատկերում ներկայացված իրավիճակում «Անձ Ա»-ն հանդիսանում է իրական շահառու կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում ընդհանուր 100 տոկոս մասնակցության ուժով (50 տոկոս ուղղակի մասնակցություն և 50 տոկոս անուղղակի մասնակցություն «Ընկերություն Բ» միջանկյալ կազմակերպության միջոցով):

Պատկեր 4

Պատկերում ներկայացված իրավիճակում «Անձ Ա»-ն չնայած չի համարվի կազմակերպության իրական շահառու մասնակցության ուժով, սակայն ամբողջությամբ վերահսկում է կազմակերպությունը, քանի որ ուղղակի մասնակցության մյուս 90%-ը շրջանաձև մասնակցության պատճառով չունի որևէ այլ վերահսկող:

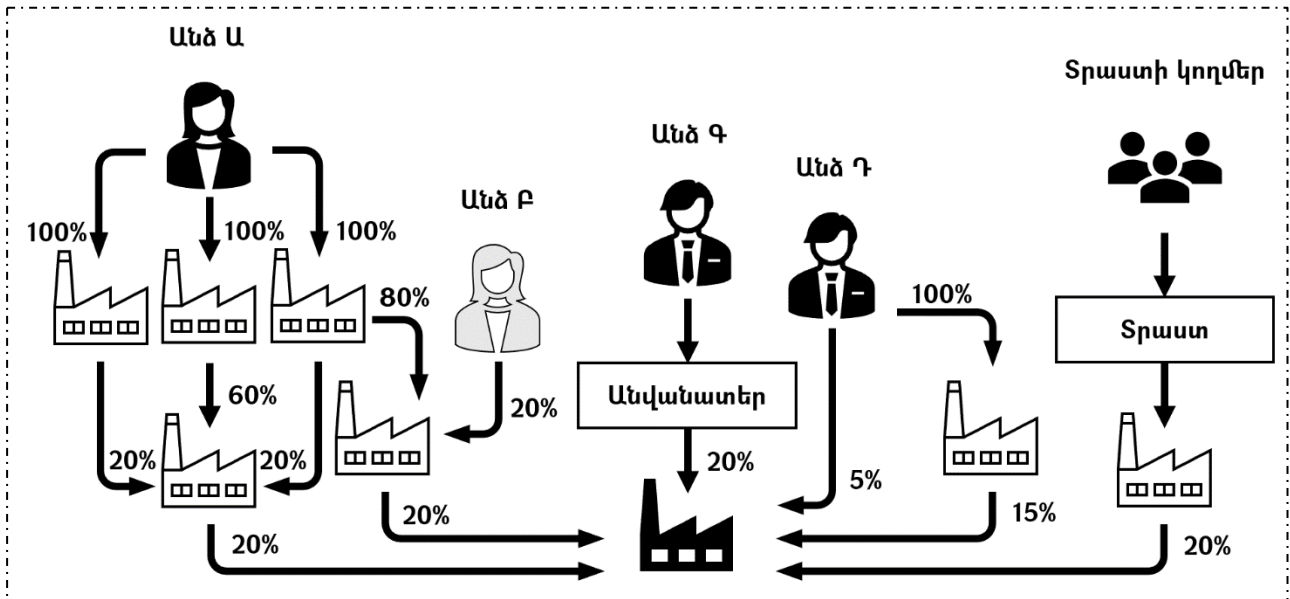

Պատկեր 5

Պատկերում ներկայացված իրավիճակում «Անձ Ա»-ն չնայած չի համարվի կազմակերպության իրական շահառու մասնակցության ուժով (անուղղակի մասնակցությունը կազմում է մոտ 13.3%), սակայն մասնակիցների կողմից կազմակերպության կառավարման տրամաբանության շրջանակներում (պայմանավորված ձայների պարզ մեծամասնությամբ որոշումներ կայացնելու

հնարավորությամբ) նա հանդիսանում է կազմակերպությունը վերահսկող անձ:

Պատկեր 6

Պատկերում ներկայացված իրավիճակում «Անձ Ա»-ն հանդիսանում է կազմակերպության իրական շահառու կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում 36% անուղղակի մասնակցության ուժով ($20\% \times 20\% \times 100\% + 20\% \times 60\% \times 100\% + 20\% \times 20\% \times 100\% + 20\% \times 80\% \times 100\% = 4\% + 12\% + 4\% + 16\% = 36\%$):

Մինչդեռ, «Անձ Բ»-ն չի հանդիսանում կազմակերպության իրական շահառու, քանի որ վերջինիս անուղղակի մասնակցությունը կազմում է 4% ($20\% \times 20\%$):

«Անձ Գ»-ն հանդիսանում է կազմակերպության իրական շահառու կանոնադրական կապիտալում 20% մասնակցության ուժով, մինչդեռ անվանատերը, որը պայմանագրի հիման վրա իրականացնում է մասնակցին վերապահված լիազորությունները, չի հանդիսանում կազմակերպության իրական շահառու:

«Անձ Դ»-ն հանդիսանում է կազմակերպության իրական շահառու ընդհանուր 20% մասնակցության ուժով (5 տոկոս ուղղակի մասնակցություն և 15 տոկոս անուղղակի մասնակցություն միջանկյալ կազմակերպության միջոցով):

Տրաստի բոլոր կողմերը (կառավարիչ, շահառու, հիմնադիր և այլն) հանդիսանում են կազմակերպության իրական շահառու կանոնադրական կապիտալում անուղղակի (տրաստի միջոցով) 20% մասնակցության ուժով: